

ỨNG DỤNG CÔNG NGHỆ THÔNG TIN TRONG DẠY VÀ HỌC Ở TRƯỜNG ĐẠI HỌC SƯ PHẠM HÀ NỘI 2

• PHẠM PHÚ CAM

Đại học Sư phạm Hà Nội 2

Cùng với tất cả các trường đại học, cao đẳng trong cả nước, ngay từ đầu năm học 2008-2009, Trường Đại học Sư phạm Hà Nội 2 (ĐHSPHN2) đã tích cực hưởng ứng chỉ thị của Bộ Giáo dục & Đào tạo theo tinh thần chủ đề "Năm học ứng dụng công nghệ thông tin (CNTT)".

Để có thể triển khai một cách tốt nhất chủ đề nói trên của năm học mới, Trường ĐHSPHN2 đã đưa nội dung, kế hoạch và biện pháp ứng dụng CNTT vào Kế hoạch công tác cũng như Kế hoạch giảng dạy. Đồng thời, Trường còn đưa chỉ tiêu ứng dụng CNTT thành một trong những chỉ tiêu thi đua quan trọng.

Với mong muốn muốn ứng dụng CNTT trong dạy học có hiệu quả tốt nhất, trước hết mọi viên chức, giảng viên phải biết tin học. Vì thế, không phải đợi đến khi Bộ GD & ĐT có chỉ thị về việc ứng dụng CNTT trong các trường ĐH và CĐ, mà với tinh thần "đi trước, đón đầu", ngay từ đầu năm học 2000-2001, Trường ĐHSPHN2 đã chính thức mở lớp tin học cho toàn thể cán bộ và giảng viên. Đồng thời kêu gọi và tích cực vận động đội ngũ giảng viên sử dụng CNTT vào việc đổi mới phương pháp dạy học.

Không dừng lại ở đó, tới năm học 2007-2008, một mặt nhà trường tạo điều kiện về cơ sở vật chất và thời gian cho tất cả giảng viên, viên chức trong trường có thể tiếp cận tin học có hiệu quả. Đồng thời, trường mời chuyên gia CNTT về hướng dẫn cho giảng viên cách thức sử dụng các phần mềm dạy học; soạn giáo án điện tử; khai thác thông tin; trao đổi kinh nghiệm cũng như trao đổi bài giảng điện tử qua Internet, v.v...

Từ đầu năm học 2008-2009 đến nay, việc ứng dụng CNTT trong dạy học ở Trường ĐHSPHN2 cho thấy, công tác quản lý và dạy học đã thực sự có chất lượng tốt, bên cạnh đó, việc đổi mới phương pháp dạy học đã có những khởi sắc. Và một sự thật không thể phủ nhận là: CNTT đã tạo ra bước chuyển mới về nhận thức lí luận giáo dục hiện đại. Đó là thành công bước đầu rất khả quan trong việc ứng dụng CNTT ở Trường ĐHSPHN2!

Tuy nhiên, qua tìm hiểu nghiên cứu và ứng

dụng CNTT vào quản lý và dạy học, với tư cách là người trong cuộc, chúng tôi thấy xuất hiện một số vấn đề bất cập rất cần trao đổi thêm để chương trình ứng dụng CNTT trong dạy học đạt kết quả thiết thực hơn nữa.

Thứ nhất, cần tăng cường chỉ đạo, động viên, tạo mọi điều kiện để tất cả các viên chức, giảng viên tích cực nghiên cứu tìm hiểu về vai trò, tầm quan trọng. Và cùng với nó là xu thế tất yếu của CNTT trong dạy học hiện nay. Chỉ có điều đó mới giúp cho đội ngũ viên chức, giảng viên nắm lấy "cơ hội vàng" này nhằm nâng cao năng lực công tác, đồng thời đẩy nhanh công tác đào tạo để có thể đáp ứng nhu cầu phát triển của xã hội. Vì rằng, nhận thức cho đúng, cho rõ về khái niệm ứng dụng CNTT trong dạy học cũng như các bước tiến hành ra sao cho phù hợp với khả năng, điều kiện của từng trường, từng đối tượng dạy học... là một điều còn hết sức mới mẻ, không dễ thực hiện ngay trong một sớm một chiều.

Thứ hai, cần làm rõ vấn đề đang đặt ra là việc sử dụng CNTT vào dạy học có phải là một "phương pháp dạy học hiện đại" hay chỉ là "phương tiện dạy học" hoặc "biện pháp kĩ thuật hỗ trợ cho đổi mới phương pháp dạy học", v.v... Thiết nghĩ, vấn đề này cần được giải đáp rõ ràng thì mới có cơ sở lí luận cho việc đổi mới phương pháp dạy học trên cơ sở áp dụng CNTT. Và như thế, sẽ tránh được tình trạng vừa làm vừa rút kinh nghiệm để dẫn tới tình trạng phải trả cái giá quá đắt.

Để giải đáp phần nào câu hỏi trên, theo chúng tôi, nên căn cứ vào 2 ưu điểm chính của CNTT, đó là: ưu điểm về mặt kĩ thuật và tiềm năng về mặt sư phạm của công nghệ này.

Nếu theo hướng khai thác mặt kĩ thuật thì, CNTT là phương tiện dạy học hiệu quả. Nghĩa là, nó có khả năng của phương tiện dạy học hiện đại (kĩ thuật đồ họa; sự hòa nhập giữa CNTT và truyền thông; công nghệ multimedia; công nghệ tri thức, v.v...). Trong thực tế, đã có những giờ dạy học, giáo viên còn lạm dụng CNTT, sử dụng không đúng lúc, đúng chỗ; không phối hợp với các phương tiện khác, khiến cho giờ dạy học trở nên thụ động, ít có kiến tạo tri thức. Và học sinh thì không khác gì những "khán giả" đang "xem

phim”, trong khi CNTT chỉ là phương tiện dạy học mà thôi.

Bên cạnh đó, cũng có không ít giáo viên còn coi nhẹ việc sử dụng CNTT vào dạy học, hoặc sử dụng nó chỉ để “thay bảng đen” vì thế, không phát huy được khả năng tuyệt vời của phương tiện dạy học này. Chính vì thế, cả hai khuynh hướng trên đều không phát huy được vai trò, vị trí, ưu điểm của CNTT trong dạy học hiện nay.

Nếu theo hướng khai thác mặt tiềm năng sử dụng thì CNTT có thể làm thay một số công việc (kích thích hứng thú học tập thông qua các khả năng kĩ thuật nêu trên; góp phần tổ chức, điều khiển quá trình dạy học; hợp lí hóa công việc của thầy và trò; chấm bài kiểm tra, v.v...) của người thầy giáo. Ngoài ra, học qua Internet, trực tuyến, qua đĩa CD cũng ngày càng được học sinh ứng dụng rộng rãi. Thực tế cho thấy, nhiều giảng viên đã tích cực giúp sinh viên tiếp cận với CNTT, giới thiệu cho sinh viên tra cứu tài liệu trên mạng Internet. Đồng thời, thông qua diễn đàn để trao đổi kiến thức; trao đổi cách dạy, cách học, trình bày ý tưởng khoa học nhờ đó tạo ra một khí thế mới trong việc DẠY và HỌC!

Từ các phân tích trên có thể thấy, trong giai đoạn hiện nay, chúng ta nên đi theo cả 2 hướng. Hướng thứ nhất dành cho các ngành CNTT thuần túy. Hướng thứ 2 dành cho các nhà nghiên cứu giáo dục; các trường sư phạm, tất nhiên phải có sự hợp tác và chi viện lẫn nhau.

Thứ ba, đối với đặc thù của các trường sư phạm, việc dạy học có ứng dụng CNTT cho sinh viên phải nhằm hai mục tiêu cùng lúc, đó là ngoài việc cung cấp, truyền thụ cho sinh viên kiến thức, kĩ năng, kĩ xảo, phương pháp hành động thực tiễn, nhà trường còn phải trang bị cho sinh viên kiến thức về chính khoa học CNTT. Mục tiêu thứ hai này giúp sinh viên khi ra trường có khả năng dạy học sinh phổ thông nghiên cứu và ứng dụng CNTT trong thực tiễn. Đây cũng là hướng đi của các trường sư phạm nhằm đáp ứng nhu cầu xã hội.

Thứ tư, vì CNTT đòi hỏi phải có đầu tư lớn, tốn kém, việc soạn giáo án điện tử, trình chiếu PowerPoint vừa tiêu tốn thời gian vừa mất nhiều công sức của giảng viên. Do ở trình độ đại học, cao đẳng, lượng kiến thức phải dạy trong một tiết là khá nhiều, hơn nữa có nhiều môn mang tính đặc thù lí luận hoặc có tính trừu tượng cao nên gặp nhiều khó khăn trong việc ứng dụng CNTT vào dạy học. Những khó khăn, rào cản này có nguyên nhân từ nhiều phía: người dạy (ngại thay đổi, ngại học thêm ngoại ngữ, CNTT, sợ tốn

kém, khó triển khai dạy học bằng CNTT, thích dạy chay...); người học (ngại tìm tòi suy nghĩ, ít nghi ngờ khoa học, ngại tự học tìm ra kiến thức, thích thói quen thầy giảng – trò chép, học thuộc lòng, thụ động, trông chờ, ỷ lại thầy...); người quản lí; điều kiện cơ sở vật chất; môi trường xã hội, v.v... Chính vì thế, việc đẩy mạnh áp dụng CNTT trong dạy học phải được tiến hành đồng bộ, trong một hệ thống của quá trình dạy học chặt chẽ, có lộ trình, mục tiêu, kiểm tra, đánh giá, khảo sát hiệu quả thực tế rõ ràng, tránh kiểu phong trào, hình thức.

Thứ năm, cần khẩn trương đẩy mạnh, nâng cao chất lượng đào tạo và NCKH về phát triển - ứng dụng CNTT trong các trường ĐH, CĐ. Nếu không làm quyết liệt, có bài bản thì chúng ta sẽ tụt hậu. Trong lịch sử có Ấn Độ là nước đã thành công trong lĩnh vực này, trong khi nước ta không kém gì họ về tài năng và sự say mê khoa học.

Cuối cùng, cũng qua thực tế, chúng tôi thấy nảy sinh mâu thuẫn giữa yêu cầu đổi mới phương pháp dạy học theo hướng ứng dụng CNTT với nội dung dạy học còn lạc hậu, chưa đáp ứng nhu cầu xã hội. Vì vậy, thiết nghĩ việc thay đổi nội dung dạy học theo hướng đáp ứng nhu cầu xã hội đã và đang trở thành vấn đề có tính cấp thiết; có tính lí luận và thực tiễn cho các trường ĐH, CĐ hiện nay.

Muốn giải quyết được vấn đề có tính thời sự này, thiết nghĩ, đã đến lúc mỗi thầy, cô giáo phải tự nâng cao được chất lượng đào tạo. Bên cạnh đó, phải thay đổi giáo trình dạy học để có thể đáp ứng một cách tối đa sự phát triển của ngành CNTT.

Chỉ có giải quyết thật tốt hai vấn đề trên cùng một lúc thì học sinh, sinh viên sau khi được đào tạo mới có đủ tri thức đáp ứng được nhu cầu phát triển của xã hội. Và, cũng chỉ có như thế thì năm học 2008-2009 này mới thực sự là “Năm học ứng dụng CNTT” theo yêu cầu của Bộ Giáo dục và Đào tạo.

SUMMARY

Starting from academic year 2008-2009 the application of IT in teaching and learning at Hanoi University of Pedagogy Number 2 has showed good changes in administration and teaching. Along with that the innovation of teaching methods has made positive and qualitative changes. IT has created new changes on modern education theories. However the author has seen some issues needing attention for a more effective application of IT in teaching.